

NOTAT fra foredrag Mandag 13. februar 2017

Retsstilling for forskellige befolkningsgrupper - hvordan kan dette anvendes i slægtsforskningen? v/Otto Bendixen

Udover velkomst til aftenens foredragsholder Otto Bendixen og medlemmerne orienterede formanden Karl Erik Hansen kort omkring en indledende snak og drøftelser omkring en eventuel fusion mellem DIS Danmark og SSF, hvor der i morgen tirsdag afholdes et møde mellem bestyrelserne i SSF Aalborg og Slægt & Data, DIS Aalborg.

Otto Bendixen håbede på et interessant og inspirerende forløb, selvom han ærligt sagt selv gav udtryk for, at overskriften kunne synes noget "dødssygt" men mente også omvendt, at han havde fundet noget interessant frem.

Retsstillingen for den enkelte afhang af, hvilken befolkningsgruppe, man hørte til og der blev taget udgangspunkt i tiden fra 1650. Talte herefter ud fra planche nr. 2 med Gud i toppen efterfulgt af Konge, Officerer, Dommer, Præst, Lærer, Bonde og Landarbejder - vel at bemærke, at man naturligvis ikke kunne lave nogle aftaler med Gud!

Kongen var jo enevældig indtil 1849 og kancelliets breve er opbevaret i såkaldte *brevbøger* og fortegnelse over Danmarks breve fra middelalderen findes i Rigsarkivets kildesamling, som kan findes via Daisy. Der kan bl.a. være tale om ansøgninger om f.eks. lån af korn (der betaltes ikke renter heraf), en kones klage over ægtemandens vold m.m. Samtidigt er kancelliets brev bøger under stadig udgivelse (Gyldendal - Den Store Danske) og vedrører skrivelser fra 1550 og omfatter Danmarks indre forhold, kronologisk ordnet. Forordninger og domme registreres kortfattet med henvisning til, hvor de er trykt. Til hvert bind findes et udførligt person-, sted- og sagsregister. Man skal være opmærksom på, at forhold vedrørende Norge, Færøerne og Island ikke er medtaget.

Adelige havde særlige privilegier, hvor godset var fri for at betale skat indtil 1849, hvor Grundloven blev indført, deres sønner var fritaget for værnepligt før 1847 og al handel med adelsgodser tinglystes f.eks. ved landsretten.

Præster i Danmark findes i fortegnelser over kirkehistorierne og officerer findes i stambøger/officerskoler, således kan man følge deres karrierer.

En selvejer havde mulighed for at blive herredsfoged, herredsskriver og sandemand (nævninge/doms mænd). Fæstebønder var værnepligtige og blev udskrevet af herremanden indtil 1788 og kunne være et magtmiddel.

De anvendte plancher samt beretningen omkring Christen Johnsen fra Solbjerg (Løve herred), som bl.a. fik en god forretning ud af at skifte fra fæstebonde til kromand findes på Slægt & Data / Dis Aalborgs hjemmeside. Disse giver tilsammen en ganske fin og detaljeret beskrivelse af, hvordan retsstillingen var for de forskellige befolkningsgrupper og anvendelsen heraf.

Det må konstateres, at der absolut ikke var tale om et "dødssygt" emne, som Otto Bendixen indledningsvis var bange for var tilfældet, idet han havde fundet et meget interessant og jordnært eksempel at tale ud fra og således på denne måde krydre aftenens foredrag.

Den fastsatte tidsramme blev holdt og traditionen tro afholdtes foredraget i samarbejde med Folkeuniversitetet i Aalborg og i den vanlige ramme i Aalborg Universitets lokaler, Strandvejen 19, Aud. 6, hvor i alt 42 medlemmer havde indfundet sig.

Sluttelig en lille praktisk information udenfor foredraget, hvor der også kan hentes oplysninger om præster tilbage i tiden f.eks. i Wibergs præstehistorier. Linket er: <http://wiberg-net.dk/>

Elin Oensbo